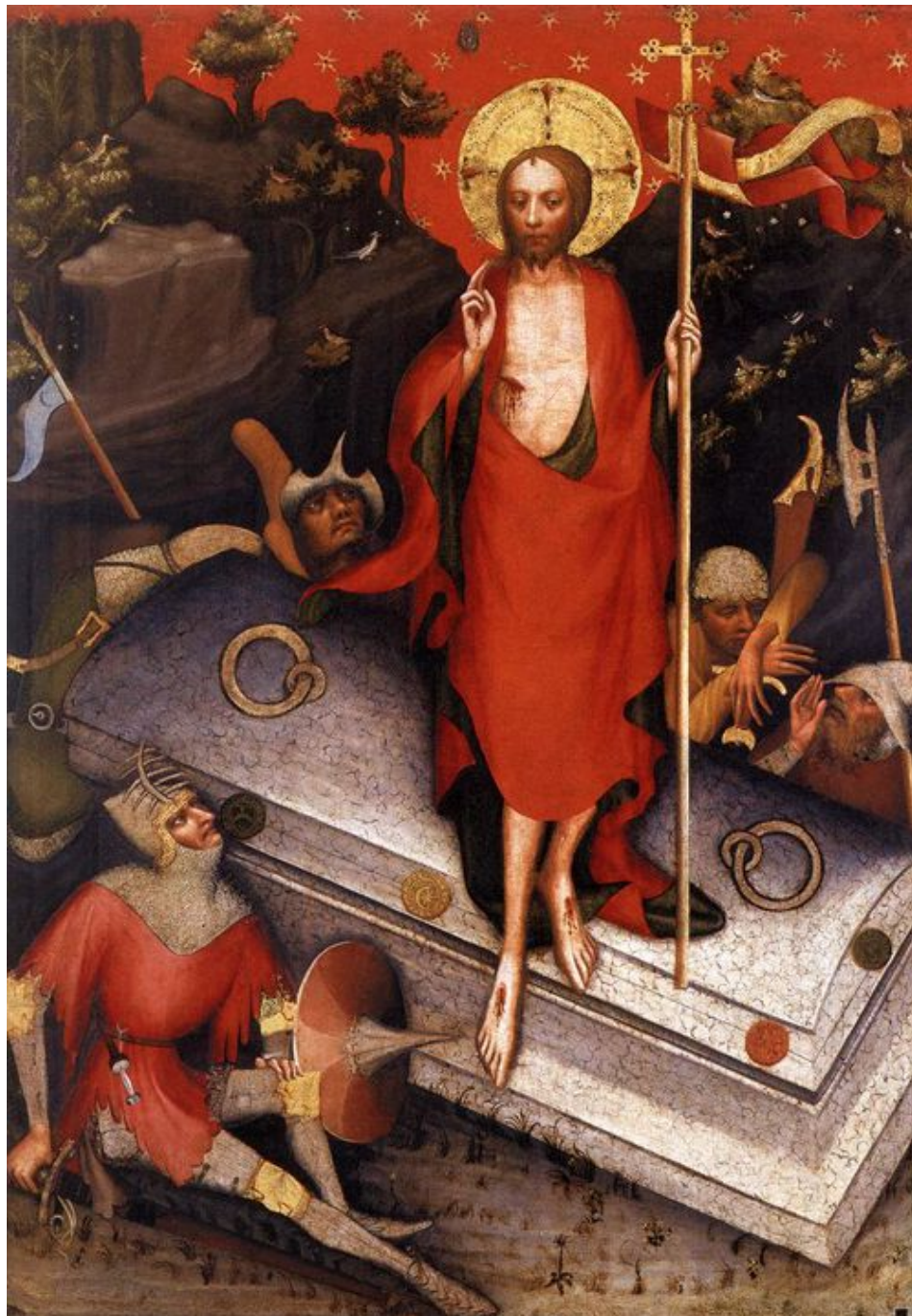

EMAUZSKÝ SBOR A ORCHESTR
31. března 2016

J A R N Í
K O N C E R T

Člen Asociace neprofesionálních komorních a symfonických těles

Kláster Emauzy, Chrám P. Marie a sv. Jeronýma, Vyšehradská 49, Praha 2
Čtvrtek 31. března 2016 v 19 hodin

Wolfgang Amadeus MOZART: **MISERERE** (KV 85; antifona)
 (1756-1791)

Johann Sebastian BACH: **MATOUŠOVY PAŠIJE** (BWV 244)
 (1685-1750) *Kommt, ihr Töchter, helft mir klagen* (úvodní dvojsbor)
Erbarme dich, mein Gott (árie)
Wer hat dich so geschlagen (chorál)

Johann Ludwig KREBS: **O WELT, ICH MUSS DICH LASSEN** (zpracování
 (1713-1780) *chorálu*)

Wolfgang Amadeus MOZART: **DOMINE DEUS**
(duetto pro dva soprány z Missy in c KV 427)

Georg Fridrich HÄNDEL: **ORATORIUM MESIÁŠ** (HWV 56)
 (1685-1759) *Sinfonia*
He shall feed His flock (duetto pro alt a soprán)
Pífa (Sinfonia pastorale)

Jan Křtitel VAŇHAL: **SINFONIA IN C MINORE** (Bryan 2c)
 (1739-1813) *Allegro moderato – Andante – Menuetto. Moderato*
Finale. Allegro

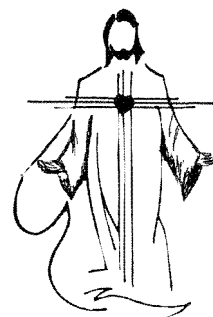
Antonín DVOŘÁK: **FUGHETTA D DUR** pro varhany (B.302)
 (1846-1904)

Georg Fridrich HÄNDEL: **HALLELUJAH** (sbor z oratoria Mesiáš)

Marie MATĚJKOVÁ (soprán)
Barbara SOLAZZO (mezzosoprán)
Jana EHRENBERGEROVÁ (alt)
Václav VÁLA (varhany)

Sbormistryně: Marie MATĚJKOVÁ

Dirigent: Tomáš ČECHAL

Spoluúčinkují členové sborů BUBUREZA, MOZAIKA a Komorního sboru RADOST.

Vstupné 120 / 80 Kč

KOUBA INTERIER
 návrh a realizace interiérů

www.eso-music.cz

LUMEN DE LUMINE

Scházíme se v době velikonoční, přesněji řečeno ve velikonočním oktávu, který se odvíjí od nejvýznamnějšího církevního svátku a trvá osm dní. V liturgii se v tuto dobu připomínají zejména štěstí a radost, moudrost, spojení se svátostným zdrojem nadpřirozené síly, jednota, kázeň podle Božího zákona a důstojnost křesťanského života. V našem programu se však vracíme na práh postního období a v jakési myšlenkové i hudební zkratce se skrze hudbu dotkneme mystéria Velikonoc. Händelova něžná árie „*Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte, já vám dám odpočinout*“ nám dá naději a sílu k hledání duchovních hodnot, a instrumentální Sinfonia pastorale – Pífa nás zavede jako ve snu na okamžik mezi kalábrijské pastýře, kteří přicházeli se sicilskými dudáky provozovat vánoční hry – možný Ježíšův sen za temné getsemanské noci... Vaňhalova symfonie nás vrátí do reality a po varhanním interludiu nás opět povznese Händelova hudba, hudba Vzkříšení: „*Alleluja, ujal se vlády Pán Bůh Všemohoucí, alleluja!*“

SPERO, ERGO SUM? – SUM, ERGO SPERO?

Pane, smiluj se, neboť jsme zhřešili proti tobě. Smiluj se nade mnou, Bože, pro milosrdenství svoje, pro své velké slitování zahlad' mou nepravost. Zbav mě hříchu, očist' yzopem a budu čistý, umyj mě, budu bělejší nad sníh.

Text Žalmu 50 nás nadvakrát připravuje na velkolepou vstupní scénu Pašijí podle svatého Matouše Johanna Sebastiana Bacha – nejprve jednohlasou antifonou Bohuslava Korejse zpívanou v současné liturgii, vzápětí však ukázkou z raného Mozartova dílka, které zkomponoval v Boloni ve svých čtrnácti letech. Je to krátké kontemplativní trojhlasé Miserere. Náhle se však ocitáme v davu, stoupajícím na horu Sión do svatého města Jeruzaléma. S hudbou na způsob smutečního francouzského pochodu *tombeau*, s basovou ostinátní figurou, vyjadřující nezvratnost následujícího děje, totiž ukřižování Ježíše Krista. V tónině e moll, která podle Johanna Matthesona (1681-1764) znamenala „*zoufalý a smrtelný smutek, fatální oddělení těla od duše*“, se odvíjí (podle literární předlohy Picanderovy) alegorický dialog mezi „*dcerami siónskými*“ a věřícími. A nad tímto pozemským trmácením a zmatkem se vznáší chorál (jako cantus firmus) „*jako beránek jsi klidný, i když se k tobě smrt sklání*“. V nebeském G dur, což v barokní estetice vyjadřovalo, kromě jiného, něhu a sladkost. Zajímavá je skutečnost, že celý hudební úvod osciluje mezi těmito dvěma tóninami a že máme vlastně pocit určité tóninové neukojenosti, jejímž výsledkem je nepolevující dramatické napětí. Árie pro alt i následující chorál jsou duchovními intimitami, nelze ani komentovat... Jakýmsi dovětkem tohoto hudebního *introitu* je „instrumentální intermezzo“ Bachova současníka J. L. Krebse.

Jméno W. A. Mozarta nemůže na dnešním programu chybět již kvůli dvěma skutečnostem: Mozart byl velkým obdivovatelem J. S. Bacha (i některých jeho synů) a Händelova Mesiáše geniálně (jak jinak) upravil pro obsazení orchestru své doby. Ukázky z Mesiáše zazní dnes v originální Händelově verzi. Od W. A. Mozarta jsme vybrali část Gloria – Domine Deus – z nedokončené *Mše c moll*. Jde o druhé *intermezzo* dnešního večera. V textu se opakují zvolání, prosby *Pane a Bože, nebeský Králi, Ježíši Kriste...* Tato velkolepá mše byla komponována během let 1782 až 1783 a měla premiéru 25. srpna 1783 v salcburském kostele sv. Petra, kde přednesla sopránový part paní Constanze Mozartová. S tou se Mozart, proti vůli svého otce, oženil před rokem

(4. 8. 1782). Z jakých důvodů Mozart tuto v mnoha směrech jedinečnou kompozici nedokončil, je zahaleno tajemstvím.

Po svém nepříliš šťastném životním období (v dubnu 1737 jej následkem fyzického napětí postihla mrtvice, kvůli válečnému stavu v Anglii se dostal do velkých finančních problémů) dostává G. F. Händel roku 1741 pozvání do irského Dublinu, kam chce však přijet s novým dílem. Od svého libretisty Charlese Jennense (1700-1773), obdivovatele a editora dramatického díla Shakespearova, přijme nabídku na zhudebnění Mesiáše ve formě oratoria. Po krátkém váhání zkomponuje toto velkolepé dílo za neuvěřitelných 24 dní! Na očekávanou premiéru 12. dubna 1742 jsou dámy požádány „*aby přišly bez krinolín a pánové bez kordů, aby se vešlo více lidí.*“ Úspěch byl obrovský a Händel dostává chuť do další práce.

Jméno Jana Křtitele Vaňhala se nedostalo do dnešního programu náhodně, i když by se mohlo zdát, že myšlenkově nesouvisí s duchovním obsahem ostatních kompozic. Po vyslechnutí Symfonie c moll však shledáme, že ji klidně můžeme přiřadit například k Haydnově symfonii „*Passione*“, přestože v sobě neskrývá žádný „pašijový motiv“, jak je tomu u Haydna. Podle muzikologa Julia Hůlka má Vaňhal *blízko haydnovsko-mozartovské citovosti, odpovídající estetice „Sturm und Drang“*. Také skladatelova volba tóniny c moll není náhodná, odpovídá estetice barokních hudebních teoretiků. Ti charakterizují tuto tóninu jako „*tajemnou a nejasnou*“. Jan Křtitel Vaňhal byl za svého života vysoko ceněn, jeho houslový koncert B dur hrál v mládí W. A. Mozart. Vaňhalovo společenské postavení ještě posílil fakt, že v osmdesátých letech hrál na violoncello s Mozartem, Haydnem a Dittersdorfem ve smyčcovém kvartetu. V nejvýznamnějším hudebním cestopisu XVIII. století se Charles Burney 12. září 1772 zmiňuje o Vaňhalovi: „*Některé skladby tohoto mladého skladatele, obzvláště však jeho symfonie, se mi tak líbily, že je řadím mezi nejlepší a nejdokonalejší instrumentální skladby, na něž může být hudební umění vsutku hrdé.*“ Mecenáš baron Riesch nabídl Vaňhalovi dokonce kapelnické místo v Drážďanech, kvůli duševní nemoci však Vaňhal nemohl tuto nabídku přijmout. Za zmínku rovněž stojí, že tento muž byl všeobecně považován za šlechtného a čestného člověka.

Vliv skladatele G. F. Händela na Antonína Dvořáka je prokazatelný: vzpomeňme alespoň některé fugované části z oratoria Stabat Mater či Requiem. Dvořákova prostá, upřímná zbožnost je také známa dostatečně: „*...zde v té čarokrásné přírodě se mi velmi dobře pracuje a nákou tou melodií mě Pánbíček také obmyslí... Děkuji Bohu, že mne i tentokráte můj strážný génius neopustil, a jak by také jinak, vždyť ho mám tak rád.*“ A tak se přímo nabízí Dvořákovu hudbu uvést jako *preludium* k slavnostní, povznášející a dnes též závěrečné Händelově hudbě z jeho Mesiáše.

Tomáš Čechal

Titulní strana: Mistr Třeboňský – Zmrtvýchvstání Krista; část z oltáře kostela sv. Jiljí při klášteře augustiniánů v Třeboni. Národní galerie v Praze, okolo 1380.